

TARTU UNIVERSITET

Humanistiska och konstnärliga fakulteten

Institutionen för främmande språk och kulturer

Avdelningen för skandinavistik

Svenska språket och litteraturen

**Retorisk analys av Stefan Torssells
bok „M/S ESTONIA. Svenska
statens haveri”**

BA-uppsats

Annika Põitel

Handledare: Maiu Elken, MA

Tartu

2021

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING.....	4
1. FÄRJAN M/S ESTONIA OCH KATASTROFEN	5
1.1. Lag om skydd för gravfriden.....	6
2. METODIK	7
2.1. Kvalitativ forskningsmetod	7
2.2. Retorisk analys	8
3. ANALYS AV GENRE, FÖRFATTARE, DISPOSITION OCH PUBLIKEN.....	10
3.1. Genre	10
3.1.1. Social aspekt.....	10
3.1.2. Historisk aspekt.....	11
3.1.3. Politisk aspekt	11
3.1.4. Ekonomisk aspekt	12
3.2. Stefan Torrsell – en svensk sjökapten	12
3.3. Disposition.....	13
3.3.1. Exordium.....	13
3.3.2. Narration	13
3.3.3. Argumentatio och propositio.....	14
3.3.4. Conclusio	14
3.4. Publiken.....	15
3.4.1. Ethos.....	15
3.4.2. Logos.....	15
3.4.3. Pathos	16
4. ARGUMENTATIONSANALYS	17

4.1. Argumenturval.....	17
4.1.1. Ethos-argument	17
4.1.2. Logos-argument	18
4.1.3. Pathos-argument.....	18
4.1.4. Argumentativ struktur	19
5. STILANALYS	20
5.1. Stilnivå.....	20
5.2. Stilfigurer.....	20
6. RESULTAT OCH SLUTSATS	23
SAMMANFATTNING	26
RESÜMEE	27
LITTERATURFÖRTECKNING	30

INLEDNING

Färjan Estonias katastrof 1994 drabbade ett stort antal människor och de flesta var estländare, finländare och svenskar. Som ett resultat av denna katastrof dog många människor och det var en stor tragedi över hela världen. Tyvärr är det fortfarande inte klart vad som orsakade skeppsbrottet och om någon är ansvarig för den.

Det valda ämnet är mycket aktuellt då Finland, Estland och Sverige under de senaste månaderna inlett nya undersökningar för att klargöra varför färjan Estonia sjönk. 26 år har nu gått sedan skeppsbrottet, under vilken tid många teorier och åsikter har dykt upp. En av uttryckarna för sin position är svensken Stefan Torssell som skrev boken „M/S Estonia. Svenska statens haveri”.

Mitt syfte med den här uppsatsen är att analysera Stefan Torssells „M/S Estonia. Svenska statens haveri” och ta reda på om författaren på något sätt har försökt påverka sina läsare. Baserat på forskningsproblemet har följande forskningsfrågor tagits upp i detta arbete:

- Försöker författaren att påverka läsarna?
- Vilka är författarens övertygande argument?
- Vilka verktyg använder han för att övertala och är det baserat på känslor eller fakta?

Detta arbetet är uppdelat i sex kapitel. Det första kapitlet fokuserar på färjan Estonia och dess katastrof. I det andra kapitlet beskriver jag den valda teorin och metoden som jag använder i detta arbete. I det tredje kapitlet utför jag en retorisk analys baserad på arbetet. I det fjärde kapitlet undersöker jag argumentationsanalysens synvinkel. I det femte kapitlet beskriver jag valet av stil och förhållandet mellan textens innehåll, form och budskap. Det sjätte kapitlet sammanfattar de tidigare analyserade resultaten och ger en översikt över hur författaren har försökt påverka läsarna med sitt arbete.

1. FÄRJAN M/S ESTONIA OCH KATASTROFEN

Färjan Estonia hette ursprungligen Viking Sally och tillhörde rederiet Sally från 1980 (då den byggdes) och trafikerade rutten Åbo-Mariehamn-Stockholm (Meyer Werft 2021). Under de närmaste åtta åren strandade fartyget två gånger och såldes till svenska rederiet Rederi AB Slite 1988. Två år senare såldes fartyget till Silja Line och döptes om till Silja Star (1990-1991). Bara några månader senare såldes fartyget till det finska företaget Wasa Line och började kallas Wasa King och seglade på rutten Vasa-Umeå (1991-1993). Från januari 1993 såldes fartyget till Estline Marine Company. Ägarna till detta företag var Nordström & Thulin (ett svenskt företag) och Republiken Estland. Således bytte ett och samma fartyg namn fem gånger under tretton år. (Torssell 2016, 66-67)

Färjan Estonia (ursprungligen kallad Viking Sally) byggdes för kustresor, det vill säga inte längre än 20 sjömil från stranden. Men det fanns ingen uppmärksamhet åt detta och från 1993 började fartyget att segla i Östersjön på rutten Stockholm-Tallinn.

Skeppsbrottet ägde rum den 28 september 1994. Vid den tiden var det 989 personer ombord, varav 137 överlevde och 852 dog. Före olyckan krävde vissa tjänstemän i Sverige säkrare sjöfart, men denna begäran ignorerades. På dagen för Estonias sjunkning inspekterades fartyget, men bara för studier. Inspektionen avslöjade många brister såväl som frånvaron av alla dokument som alltid måste vara ombord för att garantera människors och fartygets säkerhet. Dessa dokument hittades inte under inspektionen. Livbåtarna uppfyllde inte heller kraven. Estland hade SOLAS-paket B-livbåtar – utformade för resor nära kusten, inte för internationella resor över Östersjön. Fartyget var inte sjövärdigt när det lämnade Tallinn den kvällen. (Torssell 2016, 78-79)

Det har spekulerats i att färjeolyckan kan ha orsakats av explosion av vissa militära varor eller brott i en bogvisir, men i själva verket har inga av dessa spekulationer faktiskt bevisats och kommunicerats till allmänheten. Estonias förlisning är ett mysterium för alla, och hittills finns det många obesvarade frågor.

1.1. Lag om skydd för gravfriden

Det officiella namnet är „Lag (1995:732) om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia” (Sveriges Riksdag 2021). Det finns bara ett fartyg på jorden vars utredning har kriminaliserats. Enligt den lag som antagits av riksdagen är det inte möjligt att bevisa något om M/S Estonia, eftersom utredningen av ärendet är lagligt förbjudet. Eftersom Sverige är en rättsstat måste det bevisas och bevisen granskas innan någon kan dömas. Men detta kan inte göras för att staten utfärdade en lag som förbjuder utredning av dödsorsaken till 852 personer. Fredslagen bör respektera de döda, men eftersom den är baserad på strafflagen anses allt vara kriminellt när det gäller att vistas i eller utreda Estland. Även att planera att gå till vraket är straffbart. Det är därför på inget sätt möjligt att återuppta utredningen av Estonias drunkning förrän lagen har ändrats.

2. METODIK

2.1. Kvalitativ forskningsmetod

Jag använder en kvalitativ forskningsmetod i min avhandling. Kvalitativ forskning syftar till att förvärva kunskap, vars typiska metoder är intervjuer och observationer, men också fallstudier, kartläggningsstudier, historiska studier och dokumentanalyser. Kvalitativ forskning ger data i både muntlig och skriftlig form. Sådan forskning baseras inte på mätresultat vars syfte är att testa hypoteser utan att upptäcka nya aspekter i de studerade situationerna och att utveckla nya hypoteser eller teorier. Forskningens yttersta mål är att utveckla en teori. Således kännetecknas kvalitativ forskning mest av följande (Öunapuu 2014, 212):

- Undersökt under naturliga förhållanden
- Intresserad av subjektiva betydelser
- Forskning har en induktiv karaktär
- Fungerar med icke-numerisk data
- Resultatet är en teori eller grundliga, detaljerade beskrivningar av det fenomen som studeras.

Syftet med kvalitativ forskning är att beskriva och förklara den sociala verkligheten genom människors individuella tolkningar, det vill säga genom de betydelser som människor lägger till aspekter av verkligheten. Det finns fem forskningsmetoder inom kvalitativ forskning:

1. Berättande studie – syftar till att fånga „hela historien” i motsats till andra metoder, som snarare undersöker vissa aspekter av fenomenen.
2. Fenomenologisk forskning – målet är att beskriva fenomenets „äktaste upplevelse”. Forskaren tittar på saker genom andras ögon och tolkar eller analyserar inte dessa människors erfarenheter.
3. Etnografisk forskning – en helhetssyn på kulturen. Denna metod används inom antropologi, politisk, social och pedagogisk vetenskap och andra discipliner.

4. Grundad teori – en metod som samlar in och analyserar data med hjälp av systematiska procedurer och induktivt härleder dem från en teori som förklarar fenomenet som studeras.
5. Fallstudie – avser en metod som gör det möjligt att studera vardagliga händelser samtidigt som de bevarar deras holistiska natur och meningsfulla särdrag. Denna metod tillämpas när fenomenet som studeras inte kan särskiljas tydligt från dess sammanhang. (Öunapuu 2014, 212)

2.2. Retorisk analys

Retorisk analys är en del av kvalitativ forskning, det vill säga den är en av dess underkategorier. Retorisk analys fokuserar på hur en text är strukturerad. Tanken är att förstå och förstå i vilken utsträckning människor påverkas genom texter och hur sådana texter är strukturerade. Denna analysmetod ger människor tydligare tecken på att känna igen texter som försöker påverka dem. Sådana texter kan läsas varje dag och överallt. Inflytelserika texter finns i tidningar, offentliga tal, i daglig kommunikation och särskilt starkt på sociala medier. „Eftersom retorik är en komplex och rik del av mänsklig kommunikation går det inte att presentera en välavgränsad uppsättning analysverktyg som skulle täcka alla aspekter av retoriska texter.” (Karlberg 2001, 19)

I min retoriska analys har jag fokuserat på texterna i Stefan Torssells bok „M/S Estonia. Svenska statens haveri”. I mitt arbete fokuserar jag inte så mycket på bokens faktiska noggrannhet eftersom jag försöker ta reda på om författaren har försökt påverka läsaren med sin bok eller om han faktiskt har hittat fakta om Estonia katastrof, som har ignorerats av tidigare undersökningskommittéer.

„I retoriskanalysen undersöker man inte bara konkreta mänskliga yttranden, man sätter dem också i sitt sammanhang för att analysera dem mot en bestämd bakgrund. Vad människan säger, eller språket, är inte bara ett sätt att berätta om eller avbilda världen.” (Karlberg 2001, 21)

För att genomföra min analys undersöker jag olika aspekter utifrån metoden för retorisk analys. I analysen försöker jag ta reda på vilken läsare boken riktar sig till. Jag analyserar genren, fakta om författaren, dispositionen liksom publiken/läsekretsen. Genren i den undersökta boken är dokumentär litteratur, där författaren presenterar historiska händelser

i kronologisk ordning. Det är viktigt att ta reda på fakta om författaren, eftersom detta kommer att ge dig en bättre uppfattning om bokens struktur och beskrivningar. Författaren till boken under analys, Stefan Torrsell, har en sjömansutbildning och magisterpapper.

I samband med retorisk analys utför jag också argumentationsanalys, som också ingår i retorisk analys. Syftet med denna analys är att avgöra om de inlämnade texterna stöder argumenten och om det finns bevis för dem. Om det inte finns några bra argument betyder det att meddelandet i den överförda texten är svagt eller negativt.

3. ANALYS AV GENRE, FÖRFATTARE, DISPOSITION OCH PUBLIKEN

I följande analys kommer jag att försöka ta reda på vilken läsare den här boken riktar sig till. Sammanhanget måste först fastställas, vilket innebär att textgenren, den retoriska situationen och dess talare/författare måste bestämmas. Retoriskanalys behandlar ett begrepp som „kairos”. „*Kairos* innebär att en talare bedömt och planerat framträdandet så bra att hennes ord passar exakt till situationen” (Karlberg 2001, 21). I det följande tittar vi på om författaren valde rätt ord och beskrivningar av situationen för att övertyga sina läsare.

3.1. Genre

För att bestämma en genre är det först nödvändigt att ta reda på vilken allmän genre den tillhör, det vill säga den här är inte reklamtext eller nyheter utan handlar om en historisk händelse. Det är en dokumentär litteratur och texten presenteras i form av en bok. Detta är dokumentär litteratur just för att denna händelse faktiskt har ägt rum och boken beskriver allt i detalj. Det är viktigt att fastställa textens sammanhang ur social, historisk politisk och ekonomisk synvinkel (Karlberg 2001, 23).

3.1.1. Social aspekt

Stefan Torssell lyfter fram olika sociala aspekter i många delar av sin bok. Börjar med de förlorade nära och kära, som alltid får hopp om att de ska få liken ur havet och begrava dem ordentligt. Slutar med olika motstridiga beteenden i svensk politik. Han påpekar att den svenska staten 1993 krävde att de döda medborgarna skulle avlägsnas från en polsk ro-ro-passagerarfärja som sjönk i södra Östersjön, men att detta var direkt förbjudet i M/S Estonia fall (Torssell 2016, 68). Författaren ställer en legitim fråga här, för det finns en moralisk motsägelse här.

Den svenska kyrkans pastor Caroline Krook var också en stor motsättning i moralisk mening. Förvånansvärt motsatte hon sig att avlägsna kropparna och lyfta fartyget (Torssell 2016, 131). Den moraliska motsättningen är att kyrkan vill begrava alla döda i helig jord och med värdighet.

3.1.2. Historisk aspekt

Författaren till boken styrs av en historisk händelse i skrivandet av sin bok „M/S Estonia. Svenska statens haveri” som publicerades 2016. Med andra ord har Stefan Torssell valt en riktig händelse som han baserar sin text på.

Som tidigare sjökapten kan han bedöma katastrofsituationer. Därför ansåg många medlemmar av skeppsbrottkommissionen vid den tiden och Stefan Torssell att fartygets besättning borde ha larmat *mayday* vid den första stora klangen/knackningen. Enligt olika vittnen har antalet mullrar varierat, men alla har hävdat att de har hört minst två. Om larmet hade gjorts vid rätt tidpunkt skulle passagerarna ha nått livbåtarna innan fartyget sjönk. Det finns bara ett fartyg i världen som förklaras vara i gravfrid och det fartyget är M/S Estonia. Detta innebär att ingen ska vara i omedelbar närhet av vraket (över ett mycket stort område). (Torssell 2016, 105, 184)

3.1.3. Politisk aspekt

Han påpekade i inledningen till boken att inte all fakta kan fastställas eftersom olika dokument från den tiden har förstörts. Förutom bristen på bevis har många myndigheters handlingar förklarats hemliga de kommande sjuttio åren.

Carl Bildt, som var Sveriges premiärminister 1994, meddelade att M/S Estonia drunknade på grund av en byggnadsfel i bogvisiret (Torssell 2016, 116). Ett sådant uttalande var lämpligt för många som var inblandade i färjan Estonia, såsom Nordström & Thulin som var en av ägarna till Estline Marine Company, och även det svenska sjöfartsverket. Carl Bildt var ursprungligen av den uppfattningen att Estonia inte skulle föras upp till ytan, men ursprungligen var han övertygad om att kropparna skulle föras ut. Dessa avslöjade löften skapade ännu större misstro mellan nära och kära och politiker.

Han påpekar också att Sverige utsett en minister för att hantera sjöfarten som inte hade någon aning om området och sakerna (Torssell 2016, 132). Med andra ord utsågs personer som inte var specialister inom sitt område vid den tiden, och detta är också anledningen till passivitet.

3.1.4. Ekonomisk aspekt

Magnus Crutebo, före detta kapten och sedan tjänsteman vid Norrköpings sjöfartsinspektion, hade i flera år lagt fram förslag för att göra alla fartyg säkrare, särskilt ro-ro-passagerarfärjor, men dessa förslag följdes inte. (Torssell 2016, 73-74)

Oavsett om det var en fråga om pengar som olika rederier mutade för att tillåta sina fartyg på linjen med lättare ansträngning, eller om det var på grund av lat tjänstemän, vet bara de människor som deltog i dessa händelser själva. Stefan Torssell baserar dessa anklagelser på fakta i olika rapporter. Han pekar på det faktum, vilket återspeglas i analysgruppens rapporter, att Norges ledande räddningsföretag, Stolt Comex, erbjöd ett kostnadspris för att få ut kropparna, vilket skulle ha kostat 1 miljon kronor (Torssell 2016, 140). Detta erbjudande nekades.

Det avslöjades senare att en första 3 miljoner kronor betalades till olika organisationer där de var släktingar till offer och nästan 1 miljon kronor till andra föreningar (Torssell 2016, 156). Detta väcker många frågor, särskilt varför regeringen inte enades om att föra ut kroppar från havsbotten för mycket mindre pengar? Författaren till boken svarar inte på denna fråga, och det är upp till varje läsare att avgöra vilka ekonomiska eller moraliska skäl som kan ha varit.

3.2. Stefan Torssell – en svensk sjökapten

Det är viktigt att ta reda på de grundläggande fakta om författaren, eftersom detta kan ge en bättre överblick över författarens tillvägagångssätt och beskrivningar.

Stefan Torssell gick till sjöss vid 15 års ålder och har en akademisk examen inom maritim utbildning och han är också kapten. När M/S Estonia sjönk var han 18 år gammal. Många år senare blev han chef för Sjöfartsverkets kontor, och många av offrens släktingar bad honom att undersöka orsakerna till Estonias sjunkning. (Torssell 2016, 15)

Stefan Torssell har rätt kompetens och utbildning och har full kompetens för att analysera och utvärdera besättningens beteende och dokumentationen relaterad till sjöfarten. I sin bok fokuserar han inte så mycket på att ta reda på varför Estonia sjönk (vilket bör göras av en oberoende skeppsbrottkommitté) utan på orsakerna till förvirringen kring katastrofen.

3.3. Disposition

„Enligt den klassiska retorikens ideal innefattar dispositionen av ett övertygande tal fem delar: exordium, narration, propositio, argumentatio och conclusio” (Karlberg 2001, 28).

3.3.1. Exordium

Exordium eller introduktion. Syftet med detta avsnitt är att fånga läsarens uppmärksamhet. Om läsaren är positiv till boken är han också redo att läsa vidare. Med andra ord är det viktigt att lämna ett bra första intryck. (Karlberg 2001, 28)

Stefan Torssell inleder sin bok med ett förord, där han kort beskriver de människor som kommer att diskuteras i boken och som spelade en mycket viktig roll i utredningen av M/S Estonias sjunkning. Hur han hade träffat dem av misstag innan Estonia sjönk och hur deras inställning till olyckan hade förändrats år senare. Han beskriver också lite av sina egna aktiviteter just nu som juniorseglare och från början börjar läsaren undra vart allt detta leder. Det är uppenbart att en lösning på ärendet inte kommer att uppnås, eftersom det inte är det viktigaste och det inte kan göras av en enda person, men han påpekar många aspekter som inte fick mycket uppmärksamhet vid utredningen av olyckan. (Torssell 2016, 13-16)

3.3.2. Narration

Narration eller berättande. Hur väl engagerar författaren läsaren? Kommer han att presentera ämnet? Om ämnet är komplext, försöker det förklara och förenkla för läsaren? (Karlberg 2001, 29)

Författarens inställning är neutral. Den beskriver händelsen i detalj och i kronologisk ordning, så det är bra för läsaren att hålla reda på när vissa händelser ägde rum. Han försöker ge olika exempel på mer komplexa ämnen för att göra det lättare för läsaren att förstå orsakerna till problemet och människors beteende.

Till exempel påpekar han felen i träningsprotokoll som slutfördes under träningsinspektionen dagen då Estonias förliste. Det största misstaget var att felen som hittades under inspektionen inte registrerades i rapporten. De avslutade protokollen dagen efter, när Estonias sänkning redan hade hänt. Han påpekar också att JAIC (Joint Accident Investigation Commission of Estonia, Finland and Sweden) i sin rapport publicerade ett

tredje skriftligt protokoll, som var ett förfalskat (Torssell 2016, 15, 250). Författaren till boken har försökt förklara skillnaderna mellan dessa protokoll mycket bra för läsaren och har också jämfört de olika protokollen, där läsaren själva kan se skillnaderna.

I boken under analys har olika bilder använts för att förmedla tankar tydligare och tydligare. Till exempel en teckning av den överlevande reparatören Henrik Sillaste, där han försöker förklara för förhörarna hur vattnet kom från sidorna av den stängda rampen till fartyget. Vid tidpunkten för olyckan var han i ett kontrollrum bredvid maskinrummet med två reparatörer. Så de var de enda som faktiskt såg hur vattnet trängde igenom bildäck. Boken innehåller också några bilder på det estniska fartyget självt och besättningen på fartyget ombord. I fallet med den här boken bör det också påpekas att plotterskärm för Åbo marinräddningscenter under räddningsoperationen också kan kallas en troper här (Torssell 2016, 212). Detta ger en bättre överblick över andra fartygs resa till Estonias sjunkplats.

3.3.3. Argumentatio och propositio

Argumentation – författaren presenterar en hypotes eller grundidé (propositio) och dess argument. (Karlberg 2001, 29)

Bokens text har som hypotes att M/S Estonias sjunkning faktiskt aldrig undersöktes som någon annan olycka. Det enkla argumentet är att om olika olyckor inträffar, till exempel en bilolycka, en segelolycka till sjöss, en buss-, tåg- eller flygolycka, kommer utredningen inte att överges förrän alla orsaker till olyckan har förtydligats och förövarna tagit till rättvisa. Något var helt annorlunda när Estonia sjönk. (Torssell 2016, 233)

En annan hypotes är att företaget Rockwater, som lämnade ett bud på 7,5 miljoner kronor, vann det officiella anbudet för dykarens bud. Argumentet är att hur skulle ett mycket dyrare företag kunna vinna det nationella budet om Norges ledande räddningsföretag lämnade ett erbjudande till den svenska staten för endast 1 miljon kronor. (Torssell 2016, 140-165)

3.3.4. Conclusio

Conclusio: hur författaren sammanfattar de viktigaste delarna av texten och huruvida han lyfter fram några specifika aspekter. Eller försöker han få publikens uppmärksamhet med något för sista gången? (Karlberg 2001, 29)

I sina avslutningsanmärkningar sammanfattar han allt genom att säga att utredningarna om Estonia-förseningen var återvändsgränd och att de myndigheter som inrättades i samband med denna katastrof fungerade ineffektivt och utan resultat. Författaren till boken är övertygad om att det bästa sättet att lösa ärenden är att starta en helt ny oberoende utredning. (Torssell 2016, 378)

Författaren försöker inte övertyga läsarna enligt hans/hennes åsikt utan pekar på olika aspekter och observationer. Vad läsaren tror eller hur han tolkar det får varje individ bestämma. Emellertid har bokens författare byggt boken på ett sådant sätt att spänningen varar fram till de sista sidorna.

3.4. Publiken

Tre olika verktyg används för att övertyga människor och läsare: *ethos*, *logos* och *pathos*. (Karlberg 2001, 31)

3.4.1. Ethos

Ethos syftar till att övertyga läsarna om författarens egen trovärdighet genom att få människor att känna att allt de läser är sant. (Karlberg 2001, 31)

Stefan Torssell är författare till boken „M/S Estonia. Svenska statens haveri”, men han är inte så känd person att hans namn ensam skulle få människor att tro på allt han säger eller skriver. Det är också anledningen till att han har presenterat verifierade fakta i sina böcker och inte bokstavligen nedvärderar någon av de människor han nämner i boken. Han pekar på olika synpunkter och samma personers olika och förändrade åsikter, men han uttrycker inte en personlig åsikt. Det kan således inte sägas att han försöker påverka läsarna genom sin egen trovärdighet.

3.4.2. Logos

Syftet med *logos* är att övertyga människor baserat på fakta. Om fakta är lätta att verifiera och komma åt, det avgör mycket om deras tillförlitlighet (Karlberg 2001, 31).

I sina påståenden förlitar sig bokens författare på alla väl verifierade uttalanden, data och fakta. Han gör inga gissningar från tredje part i boken. Han har gjort tekniska analyser, men i detta arbete fokuserar han inte på dem. Författaren har allt tillstånd att använda informationen i boken och hänvisningarna till de olika protokollen är sanna. Många av de

källor som citeras i boken kan kontrolleras online och är tillgängliga om du vet exakt vad och var du ska leta.

3.4.3. Pathos

Målet med *pathos* är att övertyga människor med känslor, det vill säga författarens egna känslor såväl som läsarens känslor. Vilka känslor vill du väcka? Vad är dess syfte? Fungerade det och vad händer härnäst? (Karlberg 2001, 31)

Författaren till boken uttrycker inte sina känslor. Det förblir neutralt och faktiskt. De känslor som författaren vill väcka hos läsarna är att varje läsare själv förstår vad han har läst och som vill dra sina egna slutsatser. Författaren riktar inte läsarna till en känsla, men till exempel kan obehagliga känslor uppstå hos läsaren, eftersom författaren påpekar olika fakta som har bevisats och ignorerats av undersökningskommittéerna i samband med att Estonia förliste. Det finns verkligen läsare som också förlorade nära och kära i denna olycka, och känslorna hos dessa människor kan skilja sig mycket från läsarna som helt enkelt är intresserade av ämnet. Alla tolkar saker på olika sätt, liksom att förstå boken. De slutsatser som läsarna drar för sig själva betyder inte att bokens författare har försökt påverka dem i den riktningen. Som jag nämnde tidigare kan ett och samma kapitel i en bok få olika människor att ha motstridiga känslor. De som förlorade nära och kära kan känna ilska och sorg, men den genomsnittliga läsaren kan känna sig upphetsad och förvirrad över de situationer som har uppstått. Författaren till boken har sagt att han med sin bok vill ge läsarna en bättre överblick över vad som verkligen händer och vad media inte täckte.

4. ARGUMENTATIONSANALYS

Argumentationsanalys är en del av retorikanalys. „Texter som är avsedda att övertyga oss om något ett debattinlägg, en annons eller en film - innehåller alltid en eller flera teser. [...] Teserna bör stödjas av argument skäl och bevis för att påståendena är rimliga, riktiga och relevanta. För att förstå argumentationsstrukturen i en text är det ofta nödvändigt att genomföra en detaljerad argumentationsanalys. [...] Finns det inga bra argument blir effekten av ett budskap svag eller negativ.” (Karlberg 2001, 36)

4.1. Argumenturval

För att välja rätt argument är det viktigt att vara uppmärksam på analysens relevans och hållbarhet, det bestämmer också rätt analysmetod. Som tidigare för läsare och publik är tre aspekter viktiga i valet av argument: *ethos*, *logos* och *pathos*. (Karlberg 2001, 38)

4.1.1. Ethos-argument

Det här är argumenten som skapar trovärdighet. Författaren hänvisar till experter inom sitt område för att stödja hans argument. Ett annat alternativ är baserat på den allmänna opinionen som stöder människors åsikter. (Karlberg 2001, 40)

I sin bok har Stefan Torssell hänvisat till specialister inom sitt område, men i större utsträckning hänvisar han till den svenska statens lagstiftning. Han påpekar många gånger riksdagens synpunkter, som verkar mycket omotiverade. Detta ifrågasätter riksdagens stora auktoritet. Alla dessa argument bygger på verifierbara fakta.

Han hänvisar också till olika experter, till exempel Magnus Crutebo, som i flera år krävde mer uppmärksamhet åt skeppssäkerhet i Sverige och även i Östersjön. Och han hänvisar också till Peter Nobel, världens första jämställdhetskommisionär och advokat, utsedd av den svenska regeringen att representera släktingar och överlevande i alla försäkringsfrågor. (Torssell 2016, 178)

Det finns många viktiga specialister i boken, men förutom dem alla påpekar författaren också Lars H. Gustafsson, som var läkare och medlem av etikrådet. Han var viktig för att han var den som offentligt sa att etikrådet hade fattat fel beslut att lämna kropparna längst ner i Östersjön. (Torssell 2016, 229)

4.1.2. Logos-argument

Endast baserat på fakta. Statistik eller tekniska termer presenteras. Bilder kan också vara sakliga anklagelser, eftersom man tror att fotografiet inte ljuger. (Karlberg 2001, 40)

Författaren använder bildmaterial i sin bok, som han har fått från en grupp experter i Tyskland. Statistiskt visas till exempel antalet dödsfall och överlevande efter Estonia-olyckan bland både besättningsmedlemmar och vanliga passagerare. Statistiken visar också kön och andel av alla personer ombord. Författaren påpekar också statistiken över räddningsinsatsen, det vill säga vilket lands räddningsutrustning som kunde rädda människor och hur många av dem. (Torssell 2016, 16-108)

De tekniska uppgifterna presenteras till exempel som fartygets loggbok under hela arbetet. I olika aspekter av beskrivningen av olyckan presenteras loggböckerna för alla fartyg som är inblandade i räddningsoperationen, såväl som Estonias egna inlägg fram till sjunkande ögonblick.

4.1.3. Pathos-argument

Pathos argument är de som fokuserar på publikens känslor. Det skapar en känsla av hopp att det fortfarande finns några möjligheter. I detta sammanhang kan både positiva och negativa konsekvenser identifieras. Det moraliska argumentet betonar människors och samhällets ansvar och samvete. Detta argument används oftare när analysen baseras på känslor. (Karlberg 2001, 43)

Författaren till boken behandlar en verklig händelse. Det finns två sätt på vilka Pathos-argument kan användas här: det första är hur representanterna för staterna informerade sina nära och kära om deras familjemedlemmars död och gav dem hopp om att kropparna skulle föras ut ur havsbotten och begravas i marken. Här kan man dra slutsatsen att tjänstemännen många gånger väckte hopp bland nära och kära i många år, men i slutändan hölls inte deras ord och det gjordes inte. Här var känslan av hopp att skapa en positiv känsla genom en tragisk händelse, men den negativa konsekvensen är att alla som dog fortfarande är i Östersjöns våta grav.

Ett annat tillvägagångssätt för Pathos-argument i den här boken är hur författaren framkallar liknande känslor hos läsarna som om de hade tappat nära och kära i en katastrof. Med andra ord, det som skrivs skapar en känsla av empati bland medborgarna,

och det bidrar till skapandet av en känsla av en enad gemenskap som helhet. Alla människor som är inblandade i katastrofen i minsta grad, liksom bokens författare, knackar flera gånger på människors samvete och ansvar. Med hänvisning till hur medborgarna i deras land helt enkelt lämnas i trubbel och obesvarade i den redan stora sorgen.

4.1.4. Argumentativ struktur

Det måste övervägas om det är möjligt att skilja det allmänna mönstret i argumente. „Man brukar skilja mellan induktiva och deduktiva resonemang. Ett *induktivt* resonemang är beskrivande, innehåller ofta många exempel och härleder slutsatserna ur konkreta fallbeskrivningar. [...] En *deduktiv* text däremot är principiell. Där deklarerar allmänna sanningar eller principer som inte bör ifrågasättas.” (Karlberg 2001, 43-44)

Det finns ingen deduktiv text i denna bok eftersom det inte finns någon plats i den där inga sanningar eller principer borde ifrågasättas. I fallet med M/S Estonia katastrofen är det värt att ifrågasätta all befintlig kunskap och forskning, eftersom det finns så många olika möjligheter och svar på allt. Som författaren till boken påpekar i sitt arbete de fakta och bevis som han lyckats samla genom åren, men detta bevis är inte heller fullständigt och tillräckligt. Således, tills samhället har inlett en ny oberoende utredning om denna olycka, kan inget sägas med säkerhet.

Men texten i boken kan betraktas som induktiv, eftersom det finns mycket diskussion och beskrivning här, och specifika exempel ges för att bekräfta våra åsikter. Ett sådant ämne är protokoll. Författaren till boken förklarar skillnaderna och orsakerna till dessa skillnader och ger också illustrativa konkreta bevis så att läsaren själv kan se skillnaderna i protokollen och förfalskningen. Författaren upptäckte dessa förfalskningar på grund av att han hade tillgång till kopior av exakt samma protokoll, varav en tillhörde Aarne Valgma, som var befälhavare för Estlands sjöfartsinspektion. (Torssell 2016, 244-252)

5. STILANALYS

Det är också viktigt att vara uppmärksam på den språkliga utformningen av texten. Stil hänvisar till förhållandet mellan textens innehåll, form och effekt. Man försöker göra det tydligt om texten är språkligt korrekt och begriplig och lätt att förstå. Det undersöks också om författaren gör texten mer attraktiv med olika designuttryck? (Karlberg 2001, 45)

5.1. Stilnivå

Stilnivåer avgör vilken nivå texten tillhör. Innan man bestämmer detta skulle det vara bra att få en uppfattning om textens allmänna språkliga karaktär. Med andra ord, är språket abstrakt, korrekt, enkelt, rikt och så vidare. När man talar om stilnivåer skiljs tre stilnivåer ut: höga, medelstora och låga. Traditionella predikningar, officiella texter och lagtexter tillhör en hög standard. Denna stil anses i allmänhet vara mycket förfinad och hög samhällsstil. Den mellersta nivån används i prostexter och nyheter. Det kännetecknas av en enkel men korrekt och mycket förfinad stil. Den låga nivån kännetecknas av dialekt, vardagsspråk, slang, liksom svordomar och obscena uttryck. När man bestämmer stilen måste man också ta hänsyn till om författaren använder samma språknivå under hela verket. (Karlberg 2001, 45-46)

Stefan Torssell har baserat bokens struktur på ämnet ur en okunnig läsares synvinkel. Detta innebär att han ger förklaringar överallt och från många olika vinklar, i syfte att varje läsare förstår texten på samma sätt. Användningen av språk är korrekt och lätt att förstå. Inga överflödiga känslor eller främmande ord används. Ämnet är relaterat till sjöfart och sjöfart använder många termer, men alla dessa termer kommer att förklaras för läsarna. Således kan man säga att texten i „M/S Estonia. Svenska statens haveri” bok tillhör den genomsnittliga stilnivån. Texten är lätt att läsa, men är fortfarande artig och professionell.

5.2. Stilfigurer

„Stilfigurer används för att ge variation i texten, men också för att väcka publikens känslor” (Karlberg 2001, 47). Stildesign får publiken att titta på ett visst fenomen ur en viss synvinkel. Den traditionella metoden använder två typer av stildesigner: troper och

ornament. Troper används när vanliga ord saknas. Med andra ord innehåller den bilder, metaforer och ironi men också element av sagor och mycket mer. När man analyserar detta måste man hitta kopplingarna mellan bilderna och texten. (Karlberg 2001, 47)

„Som ornament behåller orden sin bokstavliga mening” (Karlberg 2001, 47). De bygger på olika strukturer som ger texten mångfald och rytm. De vanligaste dekorationerna är till exempel rim och repetition. För att analysera dem är det nödvändigt att förstå hur de bidrar till rytm, variation och tydlighet i texten. (Karlberg 2001, 47-48)

Inga ornament används i detta arbete på ett stilistiskt sätt. Eftersom det är en dokumentär litteratur är texten inte dekorerad med dekorationer som rim eller olika rytmiska variationer. Därför måste vi ta reda på vilka stilgrenar som är mest karakteristiska för texten i boken som analyseras och hur de uttrycks i denna text. Med andra ord, vilka stilfigurer visas i boken.

Stilfigurer (Karlberg 2001, 48-51):

- Allegori – meddelandet uttrycks inte tydligt och har en dold underbetydelse.
 - En formell ansökan gjordes dagen efter skeppsbrottet, fartygsägarens försäkring skulle täcka alla skador som uppkommit och alla skadeståndskrav. Underbetydelsen och tanken med detta överklagande var att skeppsbrottet inte fick påverka aktiemarknaderna. (Torssell 2016, 118)
- Interrogatio – en retorisk fråga är en fråga som ställs men inte förväntas besvaras.
 - Totalt räddades 43 lagmedlemmar. Hur försvann 14 estniska lagmedlemmar efter räddningen? Alla stod på listan över de räddade och strax efter räddningen hördes ingenting om dem och de har förklarats saknade. (Torssell 2016, 346-348)
- Paradox – ett omöjligt samband mellan två fenomen. Ett fenomen som tycks motsäga konventionella föreställningar.
 - Paradoxen är på liknande sätt relaterad till de sparade. Han är räddad, men samtidigt är han förlorad. För nära och kära är det ett meddelande att han lever men samtidigt kan vara död.
- Parafras – olika repetitioner av innehåll. Samma sak är sagt och tänkt men med andra ord.

- Boken beskriver det norska företaget Stolt Comex erbjudanden till den svenska staten om dykarbete för att få fram lik, men detta överges. (Torssell 2016, 140, 165)
- Evidentia – retorisk bild, det vill säga orden beskriver historien på ett sådant sätt att läsaren eller lyssnaren känner att han är mitt i en händelse.
 - Genom hela boken, där författaren till boken i detalj beskriver Estonia sjunkning, eller när han beskriver familjens känslor dagen efter den tragiska olyckan.
- Hyperbol – poetisk överdrift
 - Estonia kapten Avo Piht saknas fortfarande, men han sågs påstås en gång på rysk tv och sedan igen i Stockholm (Torssell 2016, 352).
- Sarkasm – där någon eller något talas om som en motsats till vad man tänker.
 - Experter inom sitt område utses. När diktatoriska stater utsåg sina söner till viktiga positioner blev Britta Lejon en expert på sjösäkerhet i kommunikationsministeriet. Britta Lejon var dotter till en av socialdemokraterna, det är därför många tror att detta var svågerpolitik (Torssell 2016, 53).

6. RESULTAT OCH SLUTSATS

Vi kan dra följande slutsatser från analysen: färjan Estonia var avsedd för närsjöfart, inte för internationella resor över Östersjön. När det gäller analysen av genren stod det klart att den svenska staten ur ett socialt perspektiv lurade alla, både svenska och estniska medborgare och andra som var ombord. Sveket var att skeppet som sjönk i Östersjön 1993 var tvungen att ta ut alla kroppar omedelbart, men i fallet Estonia gjordes ett försök att förhindra detta, vilket de lyckades göra. Den moraliska motsättningen är också tydlig i pastorn i den svenska kyrkan, Caroline Krook, eftersom kyrkan alltid vill begrava lik i helig jord. I den historiska aspekten av genreanalysen blev det klart att det bara finns ett fartyg i världen som har förklarats gravfred och att fartyget är Estonia. Ur politisk synvinkel var det ett försök att dölja många bevis, till exempel dokument som förklarades hemliga i sjuttio år eller som förstördes, så ingen har tillgång till dem. De ständigt föränderliga åsikterna från olika politiker påpekades också, det vill säga att en gång fanns det stöd för att få fram lik, men inte en andra gång. Ur genresanalysens ekonomiska synvinkel uppstod frågan om säkerheten för fartyg och passagerare helt enkelt inte beaktades eller säkerhetshänsyn hanterades inte, så vissa rederier lättare kunde sätta sina fartyg på linjen. På den ekonomiska sidan är det också ett stort mysterium att den svenska staten inte gick med på att betala dykföretaget 1 miljon kronor för att få ut alla kroppar, men senare fick släktingarna till offren sammanlagt nästan 4 miljoner kronor.

Analysen av dispositionsdelen avslöjade att ingen överenskommelse nåddes om omständigheterna med Estonia olyckan och att det inte fanns mycket uppmärksamhet åt den. Författaren till boken beskrev händelserna i detalj och i kronologisk ordning. Han använder också bildmaterial för att bättre förstå några av förklaringarna. Detta gör det lättare för läsaren att följa händelseförloppet. Han lyfter fram de problem som uppstod vid undersökningen av Estonias sjunkning, men också problemen i människors eget beteende. Stefan Torssell antar till exempel att ett företag som gjorde flera gånger högre bud än ett norskt företag vann det officiella dykkontraktet. I slutsatserna av analysen av dispositionsdelen sammanfattar bokens författare de viktigaste delarna av texten och anger att utredningen av Estonias sjunkning inte gav resultat och det bästa sättet att lösa mysteriet är att starta en ny oberoende studie.

Utifrån analysen av publiken kan vi dra slutsatsen att Stefan Torssell inte kan förvänta sig läsarens 100% stöd och förtroende när han publicerar sin bok, för han är inte en kändis vars namn ensam säger allt om honom. Därför var han tvungen att i sin bok presentera fakta som kunde verifieras för att vinna läsarnas förtroende. Inte heller uttrycker han sina personliga känslor i boken utan kan väcka vissa känslor hos läsarna enligt deras erfarenheter och erfarenheter av skeppsbrottet. Slutsatserna görs av läsarna själva, och detta är inte direkt relaterat till författarens ansträngningar att påverka läsarna.

Slutsatser av argumentationsanalysen: I sin bok hänvisar Stefan Torssell flera gånger till den svenska statens lagstiftning och till de frågor som uppstod när man lyssnade på riksdagen. Han ifrågasatte i sin tur riksdagens trovärdighet. I boken lyfter han fram många viktiga specialister och deras betydelse i utredningen av M/S Estonias förlisning. Deras betydelse var både positiv och negativ, det vill säga det fanns specialister som inte gav människor svar och det fanns de som ville ta reda på orsakerna till skeppsbrottet till varje pris. Det fanns representanter för de två sidorna i denna sorgliga händelse, de som gick för utredningen och de som inte gjorde det. Det fanns helt enkelt inga nedlagda röster vid den tiden. Bilderna som används i boken har officiellt erhållits från en grupp tyska experter och gör det lättare för läsarna att följa vissa händelser.

Analysen tog upp två av Pathos argument. Det första var de vaga löften som gjordes av tjänstemän att föra kropparna ut ur havet, vilket gav deras släktingar meningslösa förhoppningar. För det andra hur författaren framkallar liknande känslor hos läsarna. Med andra ord sammanför boken människor känslomässigt, eftersom en sådan sorglig händelse skapar en känsla av empati hos människor och leder till en känsla av gemenskap.

I stilanalysen pekade jag på de grenar av stil som är mest karakteristiska för bokens text och hur de uttrycktes i arbetet. På exemplet med allegorin kan vi dra slutsatsen att denna officiella ansökan faktiskt hade ett annat syfte, eftersom skeppsbrottet inte fick påverka aktiekursen. När det gäller retoriken (interrogatioen) och paradoxen kan vi dra slutsatsen att de försvunna lagmedlemmarna inte försvann frivilligt. Frågan är om de faktiskt fanns på räddningslistan, men att skriva namnen fel på 14 personer är mer än att förväxla namnen på en eller två personer. Så visste de för mycket om vad som verkligen hände. Tyvärr kan svaren på detta inte hittas förrän alla lik har hittats och det har fastställts om de också fortfarande befinner sig längst ner i Östersjön eller faktiskt har försvunnit.

I parafras kan vi dra slutsatsen att den svenska staten vägrade det norska företagserbudandet eftersom de inte planerade att ta fram kropparna. Från evidentia kan vi dra slutsatsen att bokens författare har beskrivit händelseförloppet kronologiskt och i detalj. Läsare kan känna känslorna hos människor nära dem genom texten. De kan känna bedrövelse och sorg.

Hyperbols slutsats är att om alla dessa anklagelser hade varit sanna, skulle Avo Piht behöva röra sig så fort som ett flygplan för att nå överallt samtidigt. Faktum är att Avo Piht fortfarande saknas och ingen vet om han räddades från Estonia eller inte, för han var på listan över överlevande men ingen har sett honom. Slutsatsen av sarkasm är att Britta Lejon inte hade någon kunskap om sjöfarten. Hennes uppgifter var att inspektera Rederiet. Man ansåg dock att sjöfartsverket skulle kontrollera sig själv. Naturligtvis finns det ingen logisk förklaring till allt detta. Hur kan en myndighet kontrollera sig själv? Då är allt alltid bra i den här institutionen.

SAMMANFATTNING

Slutsatserna visade att jag i början av denna forskning antog att författaren till boken försöker påverka läsarna, men läsarnas känslor uppstod enligt deras egna erfarenheter och empati. Det mest karakteristiska med texten i denna bok är den kronologiska beskrivningen av händelserna och möjligheten att kontrollera fakta om läsarna är tveksamma.

Boken väckte många frågor som fortfarande är obesvarade och tyvärr kommer de inte att besvaras förrän en ny oberoende studie genomförs av en undersökningskommitté. Detta kan dock inte göras förrän lagen om gravar har ändrats.

Läsaren utformar eller tolkar boken enligt sina egna erfarenheter. Därför kan man inte säga att den här boken avsiktligt försöker påverka läsarna. Enligt min åsikt försöker författaren inte övertyga läsare utan hänvisar till olika aspekter och observationer. Vad läsaren tror på eller tolkar är upp till alla. Emellertid har bokens författare byggt boken på ett sådant sätt att spänningen varar till de sista sidorna.

Författaren medger att inte alla hans egna misstankar kan vara sanna, men tills de är bevisade kan de inte sägas vara falska. Hans bok har titeln "Svenska statens haveri". Författaren menar med detta faktum att inget fartyg någonsin har fått fredslagen och det gjordes bara på Estonias vrak för att förhindra en utredning om 852 människors död. Eftersom Sverige är en rättsstat styrs inte sådant beteende i rättsstaten, och författaren har därför gett en sådan spännande titel.

Sammanfattningsvis försöker författaren inte direkt påverka någon. Han har lyft fram de fakta och bevis som han har samlat genom åren, och dessa källor och dokument finns verkligen tillgängliga. Många av dessa material är nu tillgängliga online. Det är också möjligt att konsultera en del material i de svenska arkiven.

RESÜMEE

Retooriline analüüs Stefan Torsselli raamatule „M/S ESTONIA. Rootsi riigi hukk”

Minu bakalaureusetöö eesmärk on analüüsida Stefan Torsselli raamatut „M / S Estonia. Rootsi riigi hukk” ning uurida, kas autor on püüdnud lugejaid kuidagi mõjutada. Töö on jaotatud kuueks suuremaks peatükiks. Esimene peatükk keskendub parvlaevale Estonia ja selle katastroofile, teises peatükis kirjeldan valitud meetodit ja teooriat mida käesolevas töös kasutan. Kolmas ja neljas peatükk keskenduvad analüüsidele. Viies peatükk kirjeldab stiilivalikut ja kuues peatükk võtab kokku kõik varem analüüsitud tulemused.

Käesoleva töö uurimisprobleemi põhjal tõstatasin järgnevad uurimisküsimused:

- Kas raamatu autor püüab lugejaid mõjutada?
- Milliseid argumente raamatu autor veenmiseks kasutab?
- Milliseid vahendeid ja võtteid ta veenmiseks kasutab ning kas need põhinevad emotsioonidel või faktidel?

Töö uurimismeetodiks valisin kvalitatiivse meetodi. Kvalitatiivne uurimistöö keskendub teadmiste hankimisele ning peamised meetodid on vaatlused ja intervjuud aga ka juhtumiuuringud, ajaloouuringud, dokumendianalüüsid ja kaardistusuuringud. Kvalitatiivse uurimismeetodi abil antakse andmeid edasi nii suuliselt kui ka kirjalikult.

Retooriline analüüs on üks osa kvalitatiivsest uurimismeetodist. Retooriline analüüs keskendub teksti ülesehitusele. Idee on mõista, mil määral tekstid inimesi mõjutavad ja kuidas need tekstid on üles ehitatud. Olen oma retoorilises analüüsis keskendunud Stefan Torsselli raamatu „M / S Estonia. Rootsi riigi hukk ” tekstidele. Käesolevas töös püüan välja selgitada, kas raamatu autor on püüdnud oma lugejat mõjutada või on ta leidnud fakte parvlaeva Estonia katastroofi kohta, mida on ignoreeritud eelmiste uurimiskomisjonide poolt.

Analüüsin erinevaid aspekte lähtuvalt retoorilise analüüsi meetodist. Analüüsis püüan välja selgitada millisele lugejale raamat on suunatud. Analüüsin nii žanrit, autori kohta käivaid fakte, dispositsiooni kui ka publikut/lugejaskonda. Uuritava raamatu žanriks on

dokumentaalne kirjandus, kus autor esitab ajaloolisi sündmusi kronoloogilises järjekorras. Oluline on välja selgitada autori kohta käivad faktid, sest see annab parema ülevaate raamatu ülesehitusest ja kirjeldustest. Analüüsitava raamatu autoril Stefan Torrsellil on meremehe haridus ning laevakapteni paberid.

Retoorilise analüüsiga seoses viin läbi ka argumentatsiooni analüüsi, mis on samuti üks osa retoorilisest analüüsist. Selle analüüsi eesmärgiks on välja selgitada kas esitatud tekstid toetavad argumente ning kas nende kohta on tõendeid. Kui häid argumente pole, tähendab see seda, et edasiantava teksti sõnum on nõrk või negatiivne.

Analüüsi tulemustena saab välja tuua järgmised aspektid: parvlaev Estonia ei olnud mõeldud rahvusvahelisteks vedudeks üle Läänemere. Žanri analüüsist selgus, et Rootsi riik ei ole olnud aus oma kodanike ja laeval olijate lähedaste suhtes. Ajaloolisest aspektist selgus, et maailmas on olnud ainult üks laev millele on kuulutatud hauarahu ning see on parvlaev Estonia. Samuti püüdsid poliitikud varjata tõendeid laevahuku päeval läbiviidud ohutuskontrolli käigus koostatud dokumentidest ja aruannetest. Paljud nendest on endiselt veel salastatud ning nendele puudub igasugune ligipääs. Dispositsiooni analüüsi osas saab välja tuua, et raamatu autor kirjeldas sündmusi üksikasjalikult ja kronoloogilises järjekorras. Samuti kasutab ta osade seletuste paremaks arusaamiseks ka pildimaterjali, mis hõlbustab lugejatel järjepeal olla. Lugejaskonna analüüsist saab järeldada, et Stefan Torrsell ei saanud seda raamatut avaldades loota avalikkuse toetusele, sest ta pole kuulsus, ehk siis ainult tema nimest ei piisa, et raamat oleks saavutanud kõrgeid müüginumbreid. Seetõttu pidi ta esitama oma raamatus fakte mida on võimalik kontrollida ja seeläbi võita lugejate ja avalikkuse usaldust.

Argumentatsiooni analüüsi tulemustena saab välja tuua selle, et raamatu autor viitab korduvalt Rootsi riigi seadusandlusele. Ta seab kahtluse alla nii Riksdagi usaldusväärse kui ka laevahuku komisjonides olnud mõningad spetsialistid, kes püüdsid varjata tõe välja selgitamist.

Järeldused näitasid, et selle uurimistöö alguses eeldasin, et raamatu autor üritab lugejat mõjutada, kuid tegelikult tekkisid lugejatele tunded vastavalt nende kogemustele ja läbielamistele. Selle raamatu tekstile on kõige iseloomulikum tunnus sündmuste kronoloogiline kirjeldus ja võimalus kontrollida fakte, kui lugejad milleski kahtlevad.

Raamat tõstatab väga paljusid küsimusi mis on endiselt vastuseta, ning paraku ei saa nendele enne vastust kui viidaks läbi uus sõltumatu uuring uurimiskomisjoni poolt. Seda aga ei saa enne teha kui muudetak스 hauarahu seadust.

Vastavalt enda kogemustele ja läbielamistele kujundab lugeja ise või tõlgendab ise raamatut vastavalt sellele. Seega ei saa väita, et see raamat üritab tahtlikult lugejaid mõjutada. Autor ei püüa oma arvamuses lugejaid veenda, vaid osutab erinevatele aspektidele ja tähelepanekutele. Mida lugeja sellesse usub või kuidas ta tõlgendab, on igaühe enda otsustada. Raamatu autor on raamatu siiski üles ehitanud nii, et pinge kestab viimaste lehekülgedeni.

Autor tunnistab, et ka kõik tema enda kahtlustused ei pruugi olla õiged, kuid kuni neid pole tõestatud, siis ei saa väita ka, et need oleksid valed. Tema raamatus on alapealkirjaks „Rootsi riigi hukk”. Autor mõtleb seda sellega, et mitte ükski laev pole kunagi saanud hauarahu seadust ning see tehti üksnes Estonia vrakile, et takistada 852 inimese surma uurimist. Kuna Rootsi on õigusriik, siis selline käitumine ei ole õigusriigile omane ning seepärast on autor pannud sellise intrigeeriva pealkirja.

Kokkuvõtteks võib öelda, et autor ei püüa kedagi otseselt mõjutada. Ta on toonud välja faktid ja tõendusmaterjalid mida ta on aastate jooksul kogunud, ning need allikad ja dokumendid on tõesti kättesaadavad. Paljud nendest materjalidest on nüüdseks juba internetis olemas kui teada mida ja kust otsida. Samuti on võimalik osade materjalidega tutvuda Rootsi arhiivides.

LITTERATURFÖRTECKNING

Karlberg, Maria. Mral, Brigitte. *Heder Och Påverkan: Att Analysera Modern Retorik*. Stockholm: Natur och Kultur, 2001.

Meyer Werft. 22. 05. 2021. https://www.meyerwerft.de/en/ships/viking_sally.jsp.

„Sveriges Riksdag.“ 22. 05. 2021. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1995732-om-skydd-for-gravfriden-vid-vraket_sfs-1995-732.

Torssell, Stefan. *M/S Estonia. Svenska statens haveri*. Alterna Media, 2016.

Õunapuu, Lembit. *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu: Tartu Ülikool, 2014.

Mina, Annika Põitel kinnitan, et olen bakalaureusetöö kirjutanud iseseisvalt. Kõikidele kasutatud materjalidele, teiste autorite väidetele ja arvamustele on nõuetekohaselt viidatud.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Annika Põitel,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

Retorisk analys av Stefan Torssells bok „M/S ESTONIA. Svenska statens haveri”,

mille juhendaja on Maiu Elken, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Annika Põitel

16.08.2021